

ИЗВОРНИ НАУЧНИ ЧЛАНАК

ПРЕКИД ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА

Ранка Рачић¹*Правни факултет у Источном Сарајеву*

Апстракт: До прекида извршног поступка долази мимо воље странака у извршном поступку. Прекид поступка доводи до обустављања извршне дјелатности. Субјекти извршног поступка, по правилу, не могу предузимати никакве радње у поступку за вријеме прекида. Прекид поступка доводи до одуговлачења извршне дјелатности и његово настављање у одређеним случајевима је упитно. Да би се разријешила ова кризна ситуација, законодавац је креирао правила о привременом заступнику кога странке могу поставити, у тачно одређеним случајевима, након доношења рјешења о прекиду поступка. Постављање привременог заступника има за циљ наставак и окончање започетог извршног поступка.

У раду се анализира прекид извршног поступка који је само фрагментарно уређен у Закону о извршном поступку. Непотпуна регулатива у погледу овог процесног института има за посљедицу различито поступање судова. Неуједначена судска пракса у извршном поступку посебно је уочљива код постављања привременог заступника насљедницима странке која је умрла након покретања извршног поступка.

Рад се бави анализом прекида извршног поступку са посебним освртом на привременог заступника и питање да ли он може да настави са заступањем, након доношења рјешења о насљеђивању, или странка у чије је име он постављен мора да преузме поступак. У судској пракси није непознат став да странка која је стекла својство тражиоца извршења или извршеника мора да „преузме“ поступак јер то превиђају правила којим је регулисана сукцесија у извршном поступку, уколико жели да се поступак настави.

Кључне ријечи: прекид извршног поступка, привремени заступник у извршном поступку, рјешење о насљеђивању.

¹ Доктор правних наука, редовни професор Правног факултета Универзитета у Источном Сарајеву и Правног факултета Универзитета у Бањој Луци. Е-mail: rankaracic@t-com.me

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Прекид извршног поступка, као вид привременог обустављања извршне дјелатности, је само фрагментарно уређен у Закону о извршном поступку². Овај процесни институт је регулисан у члану 34 ЗИП РС-а. Приликом креирања правила о прекиду поступка нормотворац је предвидио посебна правила о прекиду извршног поступка само за оне случајеве који одступају од општег режима парничне процедуре, што је и разумљиво јер се ради о поступку који има за циљ коначно намирење тражиоца извршења чије је потраживање неспорно утврђено. У осталим случајевима који доводе до прекида извршног поступка³ законодавац се позвао на сходну примјену правила о прекиду парничног поступка. Читајући правила која су садржана у одредби чл. 34. ЗИП РС-а могло би се закључити да примјена истих у судској пракси не може довести до нејасноћа нити да судови у конкретној ситуацији могу поступати на различите начине. Нормирање прекида извршног поступка на овај начин показало се као лоше јер одредбе о прекиду поступка, посебно оне које представљају специфичност извршног поступка повод су за одређене нејасноће у извршном поступку.

По изричитом слову закона, суд не може прекинути извршни поступак да би сачекао одлуку надлежног суда или другог органа о претходном питању. У осталим случајевима који доводе до прекида поступка⁴ суд може, ако околности случаја то допуштају, на приједлог странке или по службеној дужности одлучити да поступак настави именовањем привременог заступника странци у односу на коју је настао разлог због којег долази до прекида поступка.⁵ Одредбе које се односе на прекид извршног поступка, које у судској пракси нису повод за различито поступање, у раду ће бити само наведене, јер примјена истих у извршном поступку је неспорна.

У судској пракси правила о прекиду извршног поступка, посебно када је у питању ангажовање привременог заступника су повод за различито поступање судова. Правилима ЗИП РС-а предвиђена су специфична правила о ангажовању привременог заступника у извршном поступку. Без обзира што се на прво читање правила која су садржана у чл. 34 ЗИП РС-а може

2 В. Закон о извршном поступку Републике Српске, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 и 66/18, Одлука Уставног суда Републике Српске, бр. 5/17, Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, бр. 43/17, Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, бр. 90/17, у даљем тексту: ЗИП РС.

3 О прекиду извршног поступка, в. Ранка Рачић, *Извршно процесно право* (Бања Лука: Правни факултет, 2017), 86, 87.

4 Ради се о случајевима који су предвиђени Законом о парничном поступку Републике Српске. Ова правила се примјењују на основу чл. 21 ст. 1 ЗИП РС-а.

5 Чл. 34 ст. 2 ЗИП РС-а.

закључити да се ради о прецизним законским рјешењима ова законска рјешења у судској пракси се различито примјењују приликом одлучивања по приједлогу у коме је садржан захтјев за постављање привременог заступника у случају смрти странке. Нису ријетки случајеви да судови одбију захтјев за постављање привременог заступника. Упориште за овакво поступање судови проналазе у одређеним законским нормама, које ће у раду бити посебно анализирани. У судској пракси је такође, спорно питање да ли привремени заступник може да „настави са радом“ у конкретном извршном поступку када престану разлози за његово поступање, односно кад буде донесено рјешење о наслеђивању. Да би се дао правилан одговор на ово питање неопходно је да се анализирају постојећа правила о привременом заступнику која су садржана у ЗИП РС-у. Приликом давања одговора на спорна питања у вези са постављањем привременог заступника и његовим поступањем морају се имати у виду и одговарајућа рјешења којим се регулише институт привременог заступника⁶ у парничном поступку.⁷ Нужно је утврдити која правила из парничног поступка је могуће адаптирати у извршној процедури. У теорији извршног процесног права ово питање није било у фокусу пажње процесуалиста и положај привременог заступника у извршном поступку је потпуно неистражен и маргинализован без обзира што је његова улога и значај изузетно важна у извршном поступку. Од правилне примјене правила о привременом заступнику увелико зависи и успјешно окончање извршног поступка.

Привремени заступник се поставља у извршном поступку како би се остварили захтјеви процесне ефикасности и економичности.⁸ Правилима ЗИП РС-а је изричито предвиђено да се привремени заступник може поставити и у осталим случајевима прекида поступка који су предвиђени правилима ЗПП-а, а сходно се примјењују у извршном поступку. Поставља се питање да ли ће у сваком случају постављање привременог заступника у извршном поступку имати за посљедицу брзо и ефикасно намирење тражиоца извршења. Учешће привременог заступника у извршном поступку био је разлог за покретање спорног правног питања пред Врховним судом Федерације Босне и Херцеговине.⁹ У погледу претпоставки за постављање привременог заступника у извршном поступку, у случају смрти странке, примјењују се правила која су предвиђена у извршној процедури али у

6 О привременом заступнику у парничном поступку в. Jozo Čizmić, „Privremeni zastupnik u parničnom postupku“, у *Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, v. 36. бр. 1 (2015), 595-616.

7 В. Закон о парничном поступку, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13, у даљем тексту: ЗПП РС.

8 О начелу процесне економичности в. Рачић, *Извршно процесно право*, 28, 29.

9 В. Одлуку Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, бр. 43 01 I 015781 16 Spr, од 23. 09. 2016.

погледу овлашћења и дужности привременог заступника правила Закона о парничном поступку¹⁰ која се сходно примјењују у извршном поступку. Ауторка ће у раду покушати да да одговор на питање, које одредбе ЗПП-а се могу примјенити а које није могуће адаптирати на привременог заступника у извршном поступку, имајући у виду специфична рјешења која су садржана у правилима извршне процедуре.

Постављањем привременог заступника насљедницима странке која је умрла у току извршног поступка постижу се захтјеви који су прокламовани у начелу економичности и процесне ефикасности. Пошто се постављањем привременог законског заступника отклања настала процесна сметња, суд није у дужан да чека да се донесе рјешење о насљеђивању и утврди ко су насљедници умрле странке.¹¹ Међутим, нису ријетки случајеви да након постављања привременог заступника у извршном поступку, дође до обуставе поступка, јер привремени заступник из одређених разлога не предузима никакве радње у извршном поступку.

Ауторка ће у раду покушати да да одговор на питање кад ће извршни суд поставити привременог заступника и да ли се “мисија, привременог заступника завршава кад престану разлози за његово поступање, односно да ли ће суд у овом случају позвати странку да преузме поступак или треба сходном примјеном правила које је садржано у одредби чл. 297. ст. 2. ЗПП-а дозволити привременом заступнику да обавља радње законског заступника у извршном поступку док се странка, њен законски заступник или пуномоћник не појаве пред судом. У правилу које је садржано у одредби чл. 34 ст. 7 ЗИП РС-а предвиђено је да након престанка насљедничке заједнице сваки од насљедника може преузети поступак „пријавом“ извршном суду. Законодавац у извршном поступку не употребљава синтагму „појављивање пред судом“, већ „пријава извршном суду.“ Такође, у раду ауторка ће се одредити и према правилима која се тичу универзалне грађанскоправне сукцесије и привременог заступника.

Одредбе које се односе на прекид извршног поступка, које у судској пракси нису повод за различито поступање, у раду ће бити само наведене, јер примјена ових правила у извршном поступку је неспорна.

¹⁰ Закон о парничном поступку, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13.) У даљем раду ЗПП.

¹¹ Гордана Станковић, Душица Палачковић и Александра Трешњев, *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу са одабраном судском праксом и примерима поднесака и одлука* (Београд: Службени гласник, 2018), 140.

2. ПРЕКИД ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА НА ОСНОВУ СХОДНЕ ПРИМЈЕНЕ ПРАВИЛА ЗПП-а

Правилима извршне процедуре је предвиђено да суд не може прекинути извршни поступак да би сачекао одлуку надлежног суда или другог органа о претходном питању. По правилу, претходно питање у извршном поступку нема онај значај који има у парничном и ванпарничном поступку. Међутим, евентуални контекст претходног питања се поставља по слову закона у два случаја: прво у случају извршења одлуке страног суда, и друго у случају прекида поступка¹². У процесној литератури може се прочитати да правило о прекиду поступка због рјешавања претходног питања „није примјењиво у извршном поступку, јер се пред тим поступком у пракси не могу појавити као спорна претходна питања, с обзиром на то што се за решавање спорних правних питања странке упућују на парницу.¹³“ Изнесено схватање није тачно јер постоје случајеви када суд упућује странку на парницу, и у суштини се ради о рјешавању правног питања али то не доводи до прекида поступка. Примјера ради, лице које се намирује из продајне цијене непокретности може, под законом предвиђеним условима, оспорити потраживање другом таквом лицу, постојање потраживања, његов ред и висину. У овом случају извршни суд ће то лице упутити на парницу или сам одлучити. У случају да суд упутити лице на парницу, он неће донијети рјешење о прекиду поступка. У овом случају, суд ће, по правилу одгодити доношење рјешења о намирењу до завршетка парнице¹⁴. Кад треће лице поднесе приговор да се извршење на одређеном предмету прогласи недопуштеним, суд ће то лице упутити на парницу у случају да кад се нпр. тражилац извршења томе успротиви, али неће доћи до прекида извршног поступка, већ ће се поступак несметано наставити. У овом случају без обзира што се ради о рјешавању претходног питања извршни суд по изричитом слову закона, не може донијети рјешење о прекиду поступка.

У осталим случајевима до прекида поступка може доћи из истих разлога из којих може наступити прекид парничног поступка. Циљ извршног поступка је намирење тражиоца извршења у што краћем временском периоду и уз минималне трошкове. Законодавац је због тога предвидио ангажовање привременог заступника у свим оним ситуацијама када је то могуће, како не би наступиле правне посљедице прекида. У појединим

12 В. Марија Салма, *Претходно питање у грађанском судском поступку* (Нови Сад: Фељтон, 1995), 169.

13 В. Вукашин Ристић, *Коментар закона о извршном поступку са судском праксом, обрасцима и регистром појмова*, (Београд: Службени лист, 1991), 60.

14 Рачић, *Извршно процесно право*, 148.

ситуацијама је могуће ангажовање привременог заступника, док у другим, због самог разлога који је довео до прекида, није могуће да странку у извршном поступку замијени привремени заступник. У одредби чл. 378 ЗПП-а је предвиђено да до прекида поступка долази: кад странка умре или изгуби парничну способност, када законски заступник странке умре, а странка нема пуномоћника у тој парници, кад странка која је правно лице престане постојати, односно кад надлежни орган правноснажно одлучи о забрани рада, кад наступе правне посљедице отварања стечајног поступка, кад усљед рата или других узрока престане рад у суду и кад је то другим законом одређено. Ова одредба се сходно примјењује у извршном поступку. У правилу које је предвиђено у чл. 34 ст. 2 ЗИП РС-а нормотворац је предвидио да суд може ако околности случаја то допуштају на приједлог странке или по службеној дужности, одлучити да поступак настави именовањем привременог заступника странци у односу на коју је настао разлог због којег долази до прекида поступка. Да би се поступак наставио именовањем привременог заступника нужно је да околности случаја то допуштају. Суд у сваком конкретном случају мора утврдити да ли околности случаја допуштају да суд поступак настави именовањем претходника. Смрт странке доводи до прекида поступка по сили закона. Смрт странке истовремено има за посљедицу и универзалну грађанскоправну сукцесију под условом да се ради о преносивим правима. Уколико дође до смрти странке у извршном поступку, прекид поступка би трајао „све док наследници не преузму поступак или их суд на предлог друге странке не позове да преузму поступак“¹⁵. Правне посљедице прекида поступка наступају и усљед губитка процесне способности и смрти законског заступника процесно неспособне странке. У овом случају допуштено је ангажовање привременог заступника. Такође, у случају привремене забране рада правног лица, односно наступањем правноснажности рјешења о привременој забрани правног лица, суд ће донијети рјешење о прекиду поступка. Суд може на приједлог странке или по службеној дужности ангажовати привременог заступника у овој ситуацији. Уколико дође до прекида поступка усљед наступања правних посљедица отварања стечајног поступка, није могуће наставити поступак постављањем привременог заступника, јер је Законом о стечају¹⁶ изричито предвиђено да се рјешењем о отварању стечајног поступка именује стечајни управник, тако да у овом случају нема потребе за постављањем привременог заступника. До прекида поступка може доћи и *на основу одлуке извршног суда*. То ће се нпр. десити

¹⁵ Станковић, Палачковић и Трешњев, *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу са одабраном судском праксом и примерима поднесака и одлука*, 139.

¹⁶ *Закон о стечају*, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 16/16.

ако се странка налази на подручју које је због ванредних догађаја одсјечено од суда (поплава, клизишта и сл).

3. ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ О ПРИВРЕМЕНОМ ЗАСТУПНИКУ У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

Закон о извршном поступку је у одредбама члана 34 ст. 3, 4, 5, 6 и 7, предвидио специфична правила о постављању привременог заступника. У општим правилима извршне процедуре предвиђено је да смрт странке није разлог који аутоматски доводи до прекида поступка. Услови за постављање привременог заступника у покренутом извршном поступку различити су и зависе да ли се он поставља тражиоцу извршења или извршенику.

Уколико у току извршног поступка умре тражилац извршења који нема пуномоћника или законског заступника, сваки од насљедника или заинтересованих лица може предложити док траје насљедничка заједница да суд, на трошак „предлагача“, постави насљедницима тражиоца извршења привременог заступника и поступак настави.¹⁷ Законом је предвиђено да ће суд именовати привременог заступника насљедницима тражиоца извршења у року од осам дана од дана подношења захтјева. По изричитом слову закона услови за постављање привременог заступника су: смрт тражиоца извршења кога у извршном поступку није заступао пуномоћник односно законски заступник, постојање насљедничке заједнице, приједлог било којег насљедника или заинтересованог лица за постављање привременог заступника. Приједлог за постављање привременог заступника мора бити поднесен у року од 30 дана од дана смрти тражиоца извршења, од стране активно легитимисаног лица. На овоме мјесту треба истаћи да ови услови морају бити кумулативно испуњени, док ће се о сваком од услова у даљем наставку рада детаљније говорити. Трошкове постављања привременог заступника претходно сноси „тражилац извршења“ а у овом случају то ће бити управо насљедник тражиоца извршења који је тражио постављање привременог заступника.¹⁸

Уколико извршеник умре у току извршног поступка, тражилац извршења је овлашћен да тражи да суд постави привременог заступника насљедницима извршеника уколико: је он умро а није имао законског заступника односно пуномоћника. Суд поставља привременог заступника, по правилу, из реда насљедника који су у државини имовине оставиоца, тако да приједлог треба да садржи име насљедника кога суд треба поставити

¹⁷ В. чл. 34 ст. 3 ЗИП РС-а.

¹⁸ Закон погрешно говори о предлагачу.

у конкретном извршном поступку. Приједлог за постављање привременог заступника мора потећи о тражиоца извршења. Тражилац извршења је дужан да у року од 15 дана од дана кад је примио обавјештење од суда о смрти извршеника, да поднесе приједлог о постављању привременог заступника. Привремени заступник се поставља на трошак тражиоца извршења. Суд је дужан именовати привременог заступника у року од осам дана од дана подношења приједлога у коме је садржан захтјев за именовање привременог заступника и његово име.

Одредба која је садржана у чл. 34. ст. 6 којом је изричито предвиђено да по престанку насљедничке заједнице сваки од насљедника може преузети поступак „пријавом“ извршном суду је повод за различито поступање извршних судова. У судској пракси није стран став, по коме у овом случају треба да се „мисија“ привременог заступника заврши и да насљедник треба да преузме поступак. Правило које је предвиђено у одредби чл. 34 ст. 6 ЗИП РС-а доводи се у везу са чланом 30 ЗИП РС-а који регулише прелаз потраживања или обавезе. У одредби чл. 30 ст. 1 ЗИП РС-а законодавац је нормирао правило по коме се „извршење одређује и на приједлог и у корист лица које у извршној исправи није означено као тражилац извршења ако оно јавном или овјереном приватном исправом докаже да је потраживање на њега пренесено или је на други начин прешло. Ако се пренос потраживања не може доказати на други начин, странке своја права везана за пренос потраживања могу доказивати само у парничном поступку. Ако је дошло до промјене у личности извршеника предвиђено је да се извршење одређује и против трећег лица које у извршној исправи није означено као извршеник ако тражилац извршења јавном или по закону овјереном приватном исправом докаже да је то лице преузело дуг из извршне исправе или је тај дуг по закону обавезно да измири. Ако се обавеза трећег лица на испуњење дуга оспори, странке прије извршења то питање морају разрјешити у парничном поступку.“¹⁹ Ако ово правило примјенимо на привременог заступника који је у извршном поступку постављен прије доношења рјешења о насљеђивању нужно се поставља питање да ли у овом случају суд треба да затражи да насљедник уреди поднесак односно да извршни поступак преузме лице у чије је име постављен привремени заступник.

19 В. чл. 30 ст. 2 ЗИП РС-а.

4. ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ПОСТАВЉАЊЕ ПРИВРЕМЕНОГ ЗАСТУПНИКА У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

Привремени заступник се може поставити објема странкама. У случају смрти тражиоца извршења приједлог за постављање привременог заступника могу поднијети насљедници тражиоца извршења или заинтересована лица под одређеним условима. Да би суд поставио привременог заступника морају бити кумулативно испуњене одређене претпоставке. Смрт тражиоца извршења кога у извршном поступку није заступао законски заступник односно пуномоћник је прва претпоставка која мора бити испуњена. То значи да нема могућности да извршни суд постави насљедницима тражиоца извршења привременог заступника кад их је у поступку заступао законски заступник односно пуномоћник. Смрт тражиоца извршења у покренутом поступку неће имати никакве посљедице на текући извршни поступак уколико је имао законског заступника. Законски заступник је предузимао радње за тражиоца извршења јер он није имао процесну способност. Уколико је тражилац извршења умро а имао је пуномоћника, пуномоћник ће наставити да предузима процесне радње које ће се у коначници рефлектовати на имовину његових насљедника. Уколико је тражилац извршења имао пуномоћника, по изричитом слову закона, он ће наставити да предузима процесне радње у текућем поступку и он ће бити пуномоћник санасљедника док постоји насљедничка заједница. Под условом, да је умро тражилац извршења који није имао законског заступника односно пуномоћника, сваки од његових насљедника или заинтересованих лица може тражити да им суд постави привременог заступника док траје насљедничка заједница. Нужно је истаћи да сукцесор односно насљедник који је одређен рјешењем о насљеђивању, ступа на мјесто тражиоца извршења, јер се ради о универзалној грађанскоправној сукцесији која има за посљедицу и промјену субјеката у извршном поступку. На овом мјесту остављамо отворено питање да ли то значи да на мјесто привременог заступника је дужан да ступи насљедник који је одређен рјешењем о насљеђивању које је стекло својство правноснажности?

Поставља се питање ко су „заинтересована лица“ која могу поднијети приједлог за постављање привременог заступника том лицу. То би била сва она лица која имају правни интерес да се намири потраживање, јер принудном реализацијом тог потраживања увећала би се имовина тих лица.

Сљедећи услов је, да је приједлог поднијело лица са листе активно легитимисаних лица за подношење приједлога, у коме је садржан захтјев за постављање привременог заступника. Приједлог се мора поднијети у преклузивном року. Уколико приједлог не буде поднесен у року од 30 дана

суд је дужан да донесе рјешење о обустављању извршног поступка. Ако би приједлог за постављање привременог заступника био поднесен по протеку рока од 30 дана суд би морао донијети одлуку којом ће одбацити приједлог за постављање привременог заступника и потом донијети рјешење о обустављању извршног поступка. До обустављања извршног поступка би дошло и ако тражилац извршења нема насљедника или заинтересованих лица или ако постоје ова лица али не знају да се води извршни поступак. Трошкове привременог заступника претходно сноси оно лице које је поднијело приједлог суду за именовање привременог заступника.

Ако нема насљедника или заинтересованих лица за подношење приједлога за постављање привременог заступника суд ће обуставити извршни поступак тако што ће донијети рјешење о прекиду поступка.

Ако је у току извршног поступка умро извршеник који нема законског заступника односно пуномоћника суд ће поставити привременог заступника насљедницима извршеника, по правилу, из реда оних насљедника који се налазе у државини извршеникове имовине. Када извршеник нема законског заступника односно пуномоћника, тражилац извршења је овлашћен да поднесе приједлог за постављање привременог заступника насљедницима извршеника. Законодавац је предвидио да се привремени заступник поставља, по правилу, са листе лица која су у државини имовине извршеника. Редигујући ово правило, законодавац је пошао од претпоставке да ће вјероватно то лице бити и насљедник извршеника. Могуће је да то лице заиста и буде извршеников насљедник али чињеница да се то лице налази у државини имовине није никаква гаранција да ће оно заиста и бити насљедник. Овдје се могу појавити и одређени проблеми. Могуће је да суд постави привременог заступника али да се извршење не спроведе до краја јер насљедник одговара за дугове само до висине вриједности насљеђене имовине. Уколико дугови насљедника буду до висине вриједности насљеђене имовине, на имовини привременог заступника који је истовремено и насљедник извршеника неће се моћи спровести извршење. Када се привремени заступник поставља насљедницима извршеника постоји већа вјероватноћа да се поступак принудног извршења неће реализовати јер може се десити да не постоји правни интерес привременог заступника да се спроведе извршење. Приједлог за постављање привременог заступника, извршениковим насљедницима, тражилац извршења мора поднијети у року од 15 дана од дана обавјештења да је извршеник умро.

5. ПОЛОЖАЈ ПРИВРЕМЕНОГ ЗАСТУПНИКА У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

Положај привременог заступника зависи, прије свега, од чињенице у којем је моменту он постављен. Уколико је нпр. привремени заступник постављен прије доношења рјешења о извршењу а постављен је нпр. наследицима извршеника постоји велика вјероватноћа да тражилац извршења неће намирити своје потраживање јер се нпр. уопште не зна шта улази у извршеникову имовину или да ли он има имовину на којој се може спровести извршење. Уколико је привремени заступник постављен нпр. након забиљежбе извршења на непокретности или заплъене покретних ствари постоји већа вјероватноћа да ће се тражилац извршења намирити, јер је непокретност на којој је уписана забиљежба извршења, по слову закона, у својини или нпр. у сусвојини извршеника. Међутим, ово су само претпоставке.

Законодавац је предвидио да суд одлуку о постављању привременог заступника доноси у форми закључка. Такође, у форми закључка одлучује и кад разрјешава привременог заступника. Извршни суд поставља привременог заступника уколико су испуњени законом предвиђени услови.

Разлози процесне ефикасности мотивисали су законодавца да нормира правило по коме суд одлучује кад поставља и разрјешава привременог заступника у форми закључка. Као што је познато, против закључка није допуштен приговор. На тај начин онемогућено је да се одуговлачи извршни поступак. Такође, кад одбацује захтјев за постављање привременог заступника суд би морао да одлучи у форми закључка па тек потом да донесе рјешење о обустављању извршног поступка. Уколико су испуњене законом предвиђене претпоставке суд ће донијети закључак о постављању привременог заступника.

У судској пракси је спорно да ли привремени заступник може да заступа наследице умрле странке након што рјешење о наслеђивању стекне својство правноснажности. У чл. 34 ст. 6 ЗИП РС-а је предвиђено да након правноснажности рјешења сваки од насленика може преузети поступак „пријавом“ извршном суду. Језичким тумачењем ове норме може се закључити да је законодавац оставио могућност да наследици одлуче хоће ли преузети поступак и заузети мјесто које је припадало његовом ауктору. „Преузимањем“ извршног поступка престала би потреба за привременим заступником у конкретном поступку. Тумачењем цитиране одредбе може се закључити да од диспозиције странке, у чијем је интересу ангажован привремени заступник, зависи хоће ли она или неће преузети поступак пријавом извршном суду. Међутим, када је у питању правило које

је садржано у одреби чл 30 ст. 1 ЗИП РС-а по коме се“ извршење одређује и на приједлог и у корист лица које у извршној исправи није означено као тражилац извршења ако јавном или овјереном приватном исправом докаже да је на њега потраживање пренесено или је на њега на други начин прешло, поставља се питање да ли се ово правило мора примијенити у конкретном случају и да ли се уопште ово законско рјешење може довести у везу са чл. 34. ст. 7 ЗИП РС-а. (Подвукла Р. Р.) Нужно је напоменути да се ово правило односи на ситуацију кад лице које није означено у извршној исправи као тражилац извршења покреће извршни поступак на основу јавне или овјерене приватне исправе односно декларативне одлуке. Правило које је садржано у оредби чл. 30 ст. 1 ЗИП РС-а не може се аутоматски примијенити на случај кад рјешење о насљеђивању стекне својство правноснажности и на основу ове одредбе тумачити да насљедник мора прузети поступак, а да притом извршни суд тражи да се уреди поднесак према лицу које се појављује као насљедник уколико је рјешењем о насљеђивању потраживање на њега пренесено. У овом случају извршни поступак, ће сам тражилац извршења на кога је потраживање пренесено, по природи ствари, преузети уколико поднеском „пријави“ своје учешће у извршном поступку. Правило које је предвиђено у одредби чл. 30 ст. 1 ЗИП РС-а је посљедица намјере законодавца да ублажи строге посљедице начела формалног легалитета и да омогући лицу на кога је пренесено потраживање да покрене извршни поступак.

Када је у питању правило које је садржано у одредби чл. 30 ст. 2 ЗИП РС-а законодавац је предвидио да у случају преузимања дуга тражилац извршења може покренути извршни поступак према трећем лицу које у извршној исправи није означено као извршеник ако тражилац извршења јавном или по закону овјереном приватном исправом докаже да је то лице на законит начин преузело дуг из извршне исправе или је тај дуг по закону обавезно да измири. Ако се обавеза трећег лица за испуњење дуга оспори, странке прије извршења то питање морају разрјешити у парничном поступку.

Према томе, одредбе које су садржане у чл. 30 ЗИП РС-а не треба аутоматски доводити у везу са чл. 34 ст. 7 ЗИП РС-а. Правни интерес је покретачка снага која тјера сукцесора тражиоца извршења да преузме поступак и логично је да ће он сам преузети извршни поступак. Сукцесор тражиоца извршења, по природи ствари, водиће рачуна о томе како привремени заступник води конкретан поступак. Нужно је напоменути да привремени заступник у извршном поступку има сличну улогу као и у парничном поступку. Привремени заступник је заступник који своју

функцију врши привремено. Његова овлашћења трају све док се странка, одн. њен пуномоћник не појаве пред извршним судом.²⁰ Привремени заступник у извршном поступку, кога је поставио суд не одговара странци за евентуални неуспјех у заступању који је имао неповољни исход извршног поступка, али одговара за штету коју би странка-сукцесор евентуално могла да претрпи.²¹

6. УМЈЕСТО ЗАКЉУЧКА

Постављањем привременог заступника у извршном поступку наслѣдницима странке, која је умрла у току извршног поступка а притом је није заступао законски заступник или пуномоћник, штите се њихови интереси а истовремено се остварују и захтјеви који су изражени у начелима економичности и процесне ефикасности. Када се поставља привремени заступник наслѣдницима извршеника велико је питање хоће ли ти захтјеви бити и остварени. Ово је посебно упитно у случају кад умре извршеник у „раној фази“ извршног поступка или како би језиком извршног права рекли у фази дозволе извршења. Уколико странка умре у фази спровођења извршења, извјесније је да ће се тражилац извршења намирити и да ће привремени заступник законом постављене задатке успјешније спровести. Питање преузимања поступка од стране наслѣдника који су одређени правноснажним рјешењем о наслѣђивању суд у сваком конкретном случају треба цијенити. Правило које је саржано у одредби чл. 30 ЗИП РС-а, такође, треба примјењивати на начин како је законодавац предвидио и у сваком конкретном случају испитати да ли је његова примјена могућа у случају када привременог заступника треба да замијени сукцесор умрле странке који је одређен правноснажним рјешењем о наслѣђивању.

*Ranka Račić, PhD, full professor,
Faculty of Law of the University in Eastern Sarajevo
Faculty of Law of the University in Banja Luka*

²⁰ О привременом заступнику у парничном поступку, в. Гордана Станковић и Ранка Рачић, *Парнично процесно право* (Бања Лука: Правни факултет, 2017), 188.

²¹ *Ibidem*.

7. ЛИТЕРАТУРА

- Рачић, Ранка. *Извршно процесно право*. Бања Лука: Правни факултет, 2017.
- Ристић, Вукашин. *Коментар закона о извршном поступку са судском праксом, обрасцима и регистром појмова*. Београд: Службени лист, 1991.
- Салма, Марија. *Претходно питање у грађанском судском поступку*. Нови Сад: Фелтон, 1995.
- Станковић, Гордана и Ранка Рачић, *Парнично процесно право*. Бања Лука: Правни факултет, 2017.
- Станковић, Гордана, Душица Палачковић, Александра Трешњев. *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу са одабраном судском праксом и примерима поднесака и одлука*. Београд: Службени гласник, 2018.
- Čizmić, Jozo. „Privremeni zastupnik u parničnom postupku“, *Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, v. 36. бр. 1 (2015): 595-616.

INTERRUPTION OF THE EXECUTIVE PROCEDURE

Ranka Račić²²

*University of East Sarajevo, Faculty of Law and
University of Banja Luka, Faculty of Law*

Abstract: *The interruption of the enforcement proceedings occurs against the will of the parties in the enforcement proceedings. Interruption of the proceedings leads to the suspension of executive activity. The subjects of enforcement proceedings, as a rule, may not take any action in the proceedings during the interruption. The interruption of the proceedings leads to the delay of the executive activity and its continuation in certain cases is questionable. In order to resolve this crisis situation, the legislator has created rules on a temporary representative whom the parties can appoint, in specific cases, after the decision to interrupt the procedure has been made. The appointment of a temporary representative is aimed at continuing and ending the initiated enforcement proceedings. The paper analyzes the interruption of enforcement proceedings, which is only fragmentarily regulated in the Law on Enforcement Proceedings. Incomplete regulations regarding this procedural institute result in different treatment of courts. Uneven case law in enforcement proceedings is particularly noticeable in the appointment of a temporary representative to the heirs of a party that has died after the initiation of enforcement proceedings. The paper deals with the analysis of the interruption of the enforcement procedure with special reference to the temporary representative and the question whether he can continue with the representation, after the decision on inheritance has been made, or the party on whose behalf he was appointed must take over the procedure. In court practice, it is not unknown that a party who has acquired the status of a claimant or executor must “take over” the procedure because it is overlooked by the rules governing succession in enforcement proceedings, if he wants the proceedings to continue.*

Key words: *interruption of enforcement proceedings, temporary representative in enforcement proceedings, decision on inheritance.*

22 Ph.D, Full professor of University of East Sarajevo, Faculty of Law, and of University of Banja Luka, Faculty of Law, E-mail: rankaracic@t-com.me